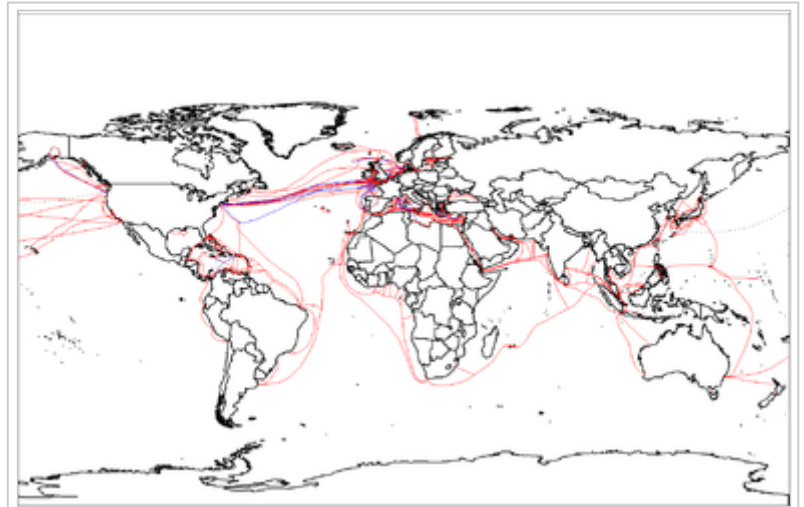

Παγκοσμιοποίηση

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

Παγκοσμιοποίηση ή **διεθνοποίηση** είναι η αυτονόμηση όλων εκείνων των παραμέτρων (οικονομία, επικοινωνία κλπ) οι οποίες μέχρι πρόσφατα (μερικές δεκαετίες) επεδίωκαν να έχουν σύνορα μέσα σε ένα κράτος - προστάτη. Παράμετροι που τείνουν να ελευθερώνονται και να διαχέονται, ακολουθώντας την παγκοσμιοποίηση, είναι το εμπόριο, η κοινωνική δομή, η τεχνολογία, η κουλτούρα, το πολιτικό σύστημα, η γνώση κλπ. Ο όρος συχνά χρησιμοποιείται στην επιχειρηματολόγηση για την ανάγκη μιας νέας καθολικού τύπου ηγεμονίας στον κόσμο. Ο όρος χρησιμοποιείται τουλάχιστον από το 1944 και ο πρώτος που τον χρησιμοποίησε σε οικονομικό πλαίσιο ήταν ο Θήοντορ Λέβιτ.^[1]

Ξεκάθαρη εικόνα της παγκοσμιοποίησης στην επικοινωνία είναι το ίντερνετ. Στο σχήμα διακρίνονται οι υπερπόντιες διασυνδέσεις στην υφήλιο.

Ορισμός Ένας τυπικός, αν και περιοριστικός, ορισμός να αυτός που δίνει το Διεθνές

Νομισματικό Ταμείο, ο οποίος δίνει έμφαση στην αυξανόμενη οικονομική αλληλεξάρτηση των χωρών παγκόσμια μέσω του αυξανόμενου όγκου και ποικιλίας διεθνών συναλλαγών αγαθών και υπηρεσιών, της ελεύθερης ροής κεφαλαίου διεθνώς, και της γρήγορης και ευρείας διάχυσης της τεχνολογίας. Παρόλο που η παγκοσμιοποίηση είναι ένα ιδιαίτερα περίπλοκο σύμπλεγμα φαινομένων και σχέσεων, εντούτοις μπορεί κάποιος να διαχωρίσει διάφορες πτυχές της:

- *βιομηχανική παγκοσμιοποίηση* - η ενίσχυση και επέκταση των πολυεθνικών εταιρειών
- *χρηματοπιστωτική παγκοσμιοποίηση* - η ανάδυση παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών και η πιο εύκολη πρόσβαση σε εξωτερικές χρηματοδοτήσεις για εταιρικούς και κρατικούς δανειζόμενους
- *πολιτική παγκοσμιοποίηση* - η επέκταση των πολιτικών συμφερόντων σε περιοχές και χώρες που δεν γειτνιάζουν με τα πολιτικά ισχυρά κράτη
- *παγκοσμιοποίηση της πληροφόρησης* - αύξηση της ροής πληροφόρησης μεταξύ γεωγραφικά μακρινών περιοχών
- *πολιτισμική παγκοσμιοποίηση* - ανάπτυξη διαπολιτισμικών επαφών και δημιουργία μιας παγκόσμιας κουλτούρας.

Σύμφωνα με τον Ισμαήλ Σαρίφ, η παγκοσμιοποίηση είναι η παγκόσμια διαδικασία ομογενοποίησης τιμών, προϊόντων, απολαβών, τόκων, και κερδών.^[2] Η ανάπτυξη της παγκοσμιοποίησης έγκειται σε τρεις παράγοντες: στον ρόλο της μετανάστευσης ανθρώπων, στο διεθνές εμπόριο, και στις γρήγορες μετακινήσεις κεφαλαίων και την ολοκλήρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Πίνακας περιεχομένων

- 1 Χαρακτηριστικά
- 2 Έλεγχος
- 3 Υποστηρικτές της παγκοσμιοποίησης
- 4 Πολέμοι της παγκοσμιοποίησης
- 5 Δείκτες παγκοσμιοποίησης
 - 5.1 Δείκτης *KOF*

- 5.2 Δείκτης περιοδικού *Foreign Policy*
- 5.3 Δείκτης *The Good Country*
- 5.4 Δείκτης Global Enabling Trade
- 6 Παραπομπές
- 7 Βιβλιογραφία
 - 7.1 Στα αγγλικά
 - 7.2 Μεταφρασμένη στα ελληνικά
- 8 Εξωτερικοί σύνδεσμοι

Χαρακτηριστικά

Η παγκοσμιοποίηση ταυτίζεται με διάφορες τάσεις οι οποίες έκαναν την εμφάνισή τους ή ενισχύθηκαν σημαντικά μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτές περιλαμβάνουν την αυξημένη διεθνή κινητικότητα αγαθών, χρημάτων, πληροφοριών και ανθρώπων, καθώς και την ανάπτυξη της τεχνολογίας, των οργανισμών, των νομικών συστημάτων και των υποδομών που συνέβαλαν σε αυτή την κινητικότητα. Όμως αμφισβητείται το κατά πόσο αυτές οι τάσεις υπάρχουν πραγματικά.

KFC (παλαιότερα "Kentucky Fried Chicken") στο Κουβέιτ.

- Περισσότερες διεθνείς πολιτισμικές ανταλλαγές
 - Ενίσχυση της πολυπολιτισμικότητας μέσω της εξαγωγής κουλτούρας, αν και συχνά αυτό καταλήγει σε υβριδοποίηση ή αφομοίωση (π.χ. δυτικοποίηση ή και σινοποίηση)
 - Περισσότερα ταξίδια και τουρισμός σε χώρες του εξωτερικού
 - Αυξημένη μετανάστευση, περιλαμβανομένης της παράνομης μετανάστευσης
 - Εξαγωγή τοπικών καταναλωτικών αγαθών (π.χ. τρόφιμα) σε άλλες χώρες (τα οποία συχνά προσαρμόζονται στην κουλτούρα όπου εισάγονται)
 - Παγκόσμιες μόδες και παγκόσμια μαζική κουλτούρα (π.χ. Πόκεμον, Sudoku, ιστολόγιο)
 - Διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις (π.χ. Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου, Ολυμπιακοί Αγώνες)
 - Δημιουργία παγκόσμιων αξιών
- Τεχνικές/νομικές
 - Ανάπτυξη παγκόσμιας υποδομής τηλεπικοινωνιών και μεγαλύτερη διασυνοριακή ροή δεδομένων, με χρήση του Διαδικτύου, δορυφόρων επικοινωνίας, υποβρύχιων συρμάτων με οπτικές ίνες, και κινητής τηλεφωνίας
 - Αύξηση του αριθμού προτύπων που εφαρμόζονται διεθνώς (π.χ. πνευματική ιδιοκτησία, ευρεσιτεχνία)
 - Δημιουργία του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου και του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.

Έλεγχος

Οι τεχνολογίες (Web 2.0, μεταφορές) κάνουν πλέον σήμερα την παγκόσμια διάχυση αναπόφευκτη σε πολλά επίπεδα. Η παγκοσμιοποίηση χαλιναγωγείται κυρίως σε οικονομικό επίπεδο, σε επίπεδο ανταλλαγής ανθρώπινων πληθυσμών, διάχυσης πανίδας και τέλος με απαγόρευση πληροφόρησης που ενδέχεται να συμβαίνει εντός ή εκτός κάποιων συνόρων. Το ενδιαφέρον είναι πως οι παράμετροι αυτές δεν ελέγχονται κοινωνικά αλλά από τις ηγεσίες που τις διαχειρίζονται.

Υποστηρικτές της παγκοσμιοποίησης

Οι υποστηρικτές της δημοκρατικής παγκοσμιοποίησης θεωρούν ότι η πρώτη φάση, η οποία αφορά τις αγορές, πρέπει να ολοκληρωθεί με τη δημιουργία πολιτικών θεσμών που θα εκφράζουν τη θέληση των παγκόσμιων πολιτών. Η διαφορά τους με άλλους *γκλομπαλιστές* είναι ότι δεν καθορίζουν εκ των προτέρων κάποια ιδεολογία που να συγκεκριμενοποιεί αυτή τη θέληση, η οποία θα πρέπει να αφηθεί στην ελεύθερη επιλογή των πολιτών μέσω δημοκρατικών διαδικασιών.

Οι υποστηρικτές του ελεύθερου εμπορίου επισημαίνουν ότι οι οικονομικές θεωρίες για συγκριτικό πλεονέκτημα υποδεικνύουν ότι το ελεύθερο εμπόριο οδηγεί σε πιο αποτελεσματική κατανομή του πλούτου, με όφελος για όλες τις χώρες που μετέχουν στο εμπόριο. Γενικά, αυτό οδηγεί σε χαμηλότερες τιμές, χαμηλότερη ανεργία και υψηλότερη αποδοτικότητα.

Οι φιλελεύθεροι και άλλοι υποστηρικτές του *laissez-faire* καπιταλισμού ισχυρίζονται ότι περισσότερη πολιτική και οικονομική ελευθερία υπό τη μορφή δημοκρατίας και καπιταλισμού στον ανεπτυγμένο κόσμο είναι αυτοσκοπός, αλλά παράγει ταυτόχρονα και περισσότερο υλικό πλούτο. Βλέπουν την παγκοσμιοποίηση ως την ωφέλιμη επικράτηση της ελευθερίας και του καπιταλισμού.

Πολλοί ισχυρίζονται ότι το κίνημα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση παρουσιάζει μη εμπεριστατωμένα επιχειρήματα και ότι οι διεθνείς στατιστικές υποστηρίζουν σθεναρά την παγκοσμιοποίηση:

- Το ποσοστό των ανθρώπων που ζουν σε αναπτυσσόμενες χώρες με ημερήσιες απολαβές κάτω του ενός δολαρίου ΗΠΑ (προσαρμοσμένο για πληθωρισμό και αγοραστική αξία) έχει πέσει στο μισό σε διάστημα είκοσι ετών,^[3] αν και κάποιοι υποστηρίζουν ότι πρέπει να ληφθούν υπ' όψη άλλοι παράγοντες μέτρησης της φτώχειας.^[4]
- Το προσδόκιμο ζωής στον αναπτυσσόμενο κόσμο έχει σχεδόν διπλασιαστεί μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και η ψαλίδα, σε σχέση με τον ανεπτυγμένο κόσμο όπου η αύξηση ήταν μικρότερη, έχει μικρύνει κάπως. Η παιδική θνησιμότητα έχει μειωθεί σε όλες τις αναπτυσσόμενες περιοχές του κόσμου,^[5] ενώ η εισοδηματική ανισότητα ανά τον κόσμο μειώνεται.^[6]
- Η δημοκρατία είχε εντυπωσιακή αύξηση, όπου σχεδόν σε κανένα κράτος δεν υπήρχε δικαίωμα ψήφου για όλους το 1900, σε σύγκριση με 62.5% όλων των κρατών το 2000.^[7]
- Η αναλογία του ανά τον κόσμο πληθυσμού που ζει σε χώρες όπου η κατά κεφαλή προμήθεια τροφίμων ανά ημέρα είναι κάτω από 2.200 θερμίδες (9,200 kilojoule) μειώθηκε από 56% στα μέσα της δεκαετίας του 1960 σε κάτω από 10% τη δεκαετία του 1990.^[8]
- Μεταξύ του 1950 και του 1999 ο αλφαριθμητισμός στον κόσμο αυξήθηκε από 52% σε 81%. Ο αλφαριθμητισμός των γυναικών ως ποσοστό σε σχέση με τους άντρες αυξήθηκε από 59% το 1970 σε 80% το 2000.^[9]
- Το ποσοστό παιδιών στο εργατικό δυναμικό μειώθηκε από 24% το 1960 σε 10% το 2000.^[10]
- Υπάρχει αυξητική τάση για παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, αυτοκίνητα, ραδιόφωνα και τηλέφωνα κατά κεφαλή, καθώς και για ποσοστό πληθυσμού με πρόσβαση σε πόσιμο νερό.^[11]

Παρ' όλα αυτά, μερικές από αυτές τις βελτιώσεις πιθανόν να μην οφείλονται στην παγκοσμιοποίηση, ή να ήταν δυνατές σε κάποιον βαθμό χωρίς τη σημερινή μορφή της παγκοσμιοποίησης ή των αρνητικών συνεπειών τις οποίες επικαλούνται τα κινήματα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση.

Μερικοί υπέρμαχοι του καπιταλισμού τηρούν κριτική στάση έναντι στην Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, υποστηρίζοντας ότι πρόκειται για διεφθαρμένους γραφειοκρατικούς οργανισμούς που ελέγχονται και χρηματοδοτούνται από κράτη και όχι από εταιρείες. Πολλά δάνεια έχουν δοθεί σε δικτάτορες που ποτέ δεν υλοποίησαν μεταρρυθμίσεις τις οποίες υποσχέθηκαν, αφήνοντας αντ' αυτού τον λαό να πληρώσει αργότερα τα χρέη. Θεωρούν ότι ο καπιταλισμός σήμερα είναι πολύ λίγος και όχι υπερβολικός. Επισημαίνουν επίσης ότι αντίσταση στην παγκοσμιοποίηση φέρνουν διάφορες ομάδες με ειδικά συμφέροντα, όπως συντεχνίες σε χώρες του Δυτικού Κόσμου. Ο Χοσέ Μποβέ, ένας από τους ηγέτες του κινήματος ενάντια στην

παγκοσμιοποίηση, εκπροσωπεί επίσης τους Γάλλους αγρότες, οι οποίοι προστατεύονται από τον ανταγωνισμό με χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου με ψηλούς εισαγωγικούς δασμούς και μεγάλες επιχορηγήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Άλλοι, όπως ο Καναδός γεωρυσιαστής Ντάγκλας Ρος, βλέπουν την παγκοσμιοποίηση ως απλώς αναπόφευκτη και υποστηρίζουν τη δημιουργία θεσμών όπως μια Κοινοβουλευτική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, η οποία θα εκλέγεται απευθείας από τους πολίτες και θα επιβλέπει τη λειτουργία διεθνών φορέων των οποίων η διοίκηση δεν εκλέγεται.

Οι υποστηρικτές της παγκοσμιοποίησης ασκούν έντονη κριτική σε αρκετές υφιστάμενες πολιτικές, ιδιαίτερα στις πολύ ψηλές επιχορηγήσεις για τη γεωργία στον αναπτυγμένο κόσμο και τους σχετικούς προστατευτικούς δασμούς. Για παράδειγμα, σχεδόν ο μισός προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης πάει σε αγροτικές επιχορηγήσεις, κυρίως σε μεγαλοαγρότες και αγροεπιχειρήσεις, οι οποίοι αποτελούν ένα ισχυρό λόμπι.^[12] Το 2005 η Ιαπωνία έδωσε 47 δισ. δολάρια σε επιχορηγήσεις του αγροτικού της τομέα,^[13] σχεδόν τέσσερις φορές περισσότερα χρήματα από τη συνολική βοήθεια που έδωσε σε άλλες χώρες.^[14] Οι ΗΠΑ δίνουν 3,9 δισ. δολάρια κάθε χρόνο για να στηρίζουν τον τομέα καλλιέργειας βαμβακιού, ο οποίος περιλαμβάνει 25.000 καλλιεργητές, τρεις φορές φορές περισσότερο από τον προϋπολογισμό της USAID για τα 500 εκατομμύρια Αφρικανούς.^[15] Αυτό εξαντλεί τα έσοδα του κράτους από φορολογία και αυξάνει τις τιμές για τους καταναλωτές στον αναπτυσσόμενο κόσμο, μειώνει τον ανταγωνισμό και την αποτελεσματικότητα, αποτρέπει τις εξαγωγές από περισσότερο ανταγωνιστικούς αγροτικούς και άλλους τομείς στον αναπτυσσόμενο κόσμο λόγω των εμποδίων, και υποδαυλίζει τους τομείς στους οποίους οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα.^[16]

Πολέμιοι της παγκοσμιοποίησης

Οι επικριτές της οικονομικής πτυχής της παγκοσμιοποίησης υποστηρίζουν ότι δεν είναι, όπως δηλώνουν οι υποστηρικτές της, μια αναπόφευκτη διαδικασία η οποία πηγάζει φυσικά από τις οικονομικές ανάγκες όλων. Οι επικριτές συνήθως επισημαίνουν ότι η παγκοσμιοποίηση είναι μια διαδικασία που εξυπηρετεί τα συμφέροντα των πολυεθνικών εταιρειών, και αντιτάσσουν τη δυνατότητα καθιέρωσης εναλλακτικών θεσμών και πολιτικών, οι οποίοι θα αντιμετωπίσουν τις επιθυμίες των φτωχών και εργατικών τάξεων στον κόσμο, καθώς και τα περιβαλλοντικά θέματα, με πιο δίκαιο και σωστό τρόπο.^[17] Το κίνημα είναι πολύ ευρύ και περιλαμβάνει εθνικοαπελευθερωτικές ομάδες, αριστερά κόμματα, αναρχικούς, οικολόγους, αγροτικές συντεχνίες, αντιρατσιστικές οργανώσεις, θρησκευτικές οργανώσεις, κλπ. Κάποιοι ζητούν μεταρρυθμίσεις (για ένα «πιο ανθρώπινο» είδος καπιταλισμού), ενώ άλλοι έχουν πιο επαναστατική προσέγγιση (υποστηρίζοντας εναλλακτικές προτάσεις στον καπιταλισμό) και άλλοι αντιδρούν θεωρώντας την παγκοσμιοποίηση ως καταστροφική για τη βιομηχανία και την απασχόληση της χώρας τους.

Αναφορικά με το φλέγον θέμα της παγκόσμιας μετανάστευσης, η διαμάχη εκτυλίσσεται γύρω από τις αιτίες (σε τι βαθμό είναι εθελοντική ή υποχρεωτική, απαραίτητη ή όχι), αλλά και τις συνέπειες (κατά πόσο είναι ωφέλιμη ή όχι, αν συμφέρει κοινωνικά ή περιβαλλοντικά). Οι υποστηρικτές θεωρούν τη μετανάστευση απλά σαν μια διαδικασία κατά την οποία μέλη του εργατικού δυναμικού μπορούν να πάνε από μία χώρα σε άλλη για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους, ενώ οι επικριτές δίνουν έμφαση στις αρνητικές συνέπειες, όπως την οικονομική, πολιτική και περιβαλλοντική ανασφάλεια, και επισημαίνουν τον συσχετισμό μεταξύ μετανάστευσης και της τεράστιας ανάπτυξης φτωχών συνοικιών σε πόλεις του αναπτυσσόμενου κόσμου. Σύμφωνα με το *The Challenge of Slums*, έκθεση που εξέδωσε ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών το 2003, «η κυκλική φύση του καπιταλισμού, η αυξημένη ζήτηση για ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό σε σχέση με το ανειδίκευτο, και οι αρνητικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης — και ιδιαίτερα οι απότομες βελτιώσεις και επιδεινώσεις της οικονομίας ανά τον κόσμο που συμβάλλουν στην ανισότητα και τη μη ομοιόμορφη κατανομή του νέου πλούτου — συμβάλλουν στην τεράστια ανάπτυξη των φτωχογειτονιών».^[18]

Διάφορες πτυχές της παγκοσμιοποίησης θεωρούνται ζημιογόνες από πολλές ομάδες ακτιβιστών, καθώς και από εθνικιστές. Έτσι, περί τα τέλη της δεκαετίας του '90 σφυρηλατήθηκε ένα ετερόκλητο, διεθνές κίνημα το οποίο έγινε γνωστό κυρίως από τις αναταραχές, τις διαδηλώσεις και τις συγκρούσεις που ξέσπασαν το 1999 στο Σιάτλ των ΗΠΑ κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Παρόμοιες

συγκρούσεις επαναλήφθηκαν το 2001 στη Γένουα της Ιταλίας, στην 27η Σύνοδο των G8. Το κίνημα αυτό, το οποίο χαρακτηρίζεται κυρίως από έναν σοσιαλιστικό και οικολογικό χαρακτήρα, δεν έχει συγκεκριμένο όνομα. Ο όρος *ενάντια στην παγκοσμιοποίηση* ή *κατά της παγκοσμιοποίησης* χρησιμοποιείται συχνά από τα ΜΜΕ, αλλά μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση, καθώς πολύ συχνά οι ακτιβιστές αντιτίθενται σε συγκεκριμένες πτυχές της παγκοσμιοποίησης και όχι σε ολόκληρο το φαινόμενο. Ακτιβιστές όπως ο Νόαμ Τσόμσκι είπαν ότι ο όρος αυτός δεν έχει νόημα, αφού στόχος του κινήματος είναι η παγκοσμιοποίηση της δικαιοσύνης^[19] (βλ. Κίνημα Παγκόσμιας Δικαιοσύνης). Πολλοί ακτιβιστές έχουν ως σύνθημα το «ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός», το οποίο έχει δώσει ονόματα όπως το *altermondialisme* στα γαλλικά.

Υπάρχουν πολλά είδη «αντι-παγκοσμιοποίησης». Σε γενικές γραμμές, οι πολέμιοι ισχυρίζονται ότι τα αποτελέσματα της παγκοσμιοποίησης δεν ήταν αυτά που προβλέφθηκαν όταν ξεκίνησαν οι προσπάθειες για απελευθέρωση του εμπορίου και ότι πολλοί οργανισμοί που είναι αναμειγμένοι στο σύστημα της παγκοσμιοποίησης δεν λαμβάνουν υπ' όψη τα συμφέροντα των φτωχότερων χωρών, της εργατικής τάξης και του φυσικού περιβάλλοντος.

Στο επίπεδο της οικονομίας, θεωρητικοί που υποστηρίζουν το δίκαιο εμπόριο δηλώνουν ότι το ελεύθερο εμπόριο χωρίς περιορισμούς ευνοεί τους πλούσιους σε βάρος των φτωχών. Ορισμένοι πολέμιοι της παγκοσμιοποίησης βλέπουν το φαινόμενο ως την προώθηση των συμφερόντων των εταιρειών, με πρόθεση να περιοριστούν οι ατομικές ελευθερίες στο όνομα του κέρδους. Υποστηρίζουν επίσης ότι η αυξανόμενη αυτονομία και δύναμη των εταιρειών καθορίζει την πολιτική των κρατών.

Η οικονομική κρίση που ξέσπασε στην ανατολική Ασία το 1997, ξεκινώντας από την εύθραυστη οικονομία της Ταϊλάνδης για να εξαπλωθεί γρήγορα στη Μαλαισία, την Ινδονησία και τη Νότια Κορέα και σιγά σιγά έγινε αισθητή σε όλο τον κόσμο, έδειξε τους νέους κινδύνους και την αστάθεια των ευμετάβλητων παγκοσμιοποιημένων αγορών. Η εκχώρηση χρημάτων που ακολούθησε από το ΔΝΤ ήταν υπό όρους για πολιτικές αλλαγές, κάτι οι πολέμιοι της παγκοσμιοποίησης είδαν ως νεοαποικιακό πλήγμα στην εθνική κυριαρχία των κρατών.

Η κύρια αντίδραση είναι στη νεοφιλελεύθερη πτυχή της παγκοσμιοποίησης, βασικοί εκφραστές της οποίας θεωρούνται κυβερνήσεις και άλλοι φορείς με μεγάλη δύναμη (όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα), οι οποίοι - σύμφωνα με τους πολέμιους - δεν ενδιαφέρονται για τους λαούς, αλλά για τα συμφέροντα των εταιρειών. Πολλά συνέδρια και συναντήσεις μεταξύ υπουργών εμπορίου και οικονομικών των ισχυρών χωρών συνοδεύτηκαν από διαμαρτυρίες, καμιά φορά βίαιες, από ομάδες που αντιτίθενται στην εταιρική παγκοσμιοποίηση. Ορισμένοι έχουν εκφράσει την άποψη ότι η παγκοσμιοποίηση είναι ταυτόχρονα αναπόφευκτη συνέπεια αλλά και αιτία του νεοφιλελευθερισμού, η οποία συνίσταται κυρίως στην απελευθέρωση των αγορών κεφαλαίου και στην κατάργηση δασμών και ρυθμιστικών ελέγχων στις διεθνείς αγορές, με αποτέλεσμα την υπερσυγκέντρωση πλούτου στα χέρια των πιο ανταγωνιστικών πολυεθνικών εταιρειών εις βάρος των επί μέρους τοπικών κοινωνιών.

Ακτιβιστές που είναι εναντίον της παγκοσμιοποίησης αντιδρούν επίσης στο γεγονός ότι η τρέχουσα παγκοσμιοποίηση παγκοσμιοποιεί το κεφάλαιο και τις επιχειρήσεις, αλλά όχι τους ανθρώπους και τις συντεχνίες, υποδεικνύοντας τους αυστηρούς ελέγχους μετανάστευσης σε όλες σχεδόν τις χώρες και την απουσία εργατικών δικαιωμάτων σε πολλές χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου.

Μερικές ομάδες που τάσσονται εναντίον ισχυρίζονται ότι η παγκοσμιοποίηση είναι ιμπεριαλιστική, και είναι ένας από τους παράγοντες που οδήγησαν στον πόλεμο του Ιράκ και συμβάλλουν στην εισροή κεφαλαίων στις ΗΠΑ αντί στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Έτσι, από μία άποψη, η «παγκοσμιοποίηση» είναι άλλος ένας όρος για την «αμερικανοποίηση», καθώς κάποιοι υποστηρίζουν ότι οι ΗΠΑ είναι μια από τις πολύ λίγες χώρες που πραγματικά επωφελούνται από την παγκοσμιοποίηση.

Μία πιο συντηρητική παράταξη που αντιτίθεται στην παγκοσμιοποίηση είναι οι εθνικιστές που υποστηρίζουν ένα ισχυρό κράτος και οι οποίοι φοβούνται ότι η παγκοσμιοποίηση συρρικνώνει τον ρόλο των εθνικών κρατών στη διεθνή πολιτική, καθώς και ότι οι μη κυβερνητικές οργανώσεις τα αποδυναμώνουν. Παραδείγματα αυτής της αντίληψης είναι ο Πατ Μπιουκάναν και ο Ζαν Μαρί Λεπέν.

Πολλοί έχουν επικρίνει την έλλειψη ενότητας και προσανατολισμού του κινήματος, αν και άλλοι, όπως ο Νόαμ Τσόμσκι έχουν δηλώσει ότι αυτή η απουσία συγκέντρωσης μπορεί να είναι και ένα δυνατό σημείο.

Δείκτες παγκοσμιοποίησης

Η μέτρηση της οικονομικής παγκοσμιοποίησης συνήθως επικεντρώνεται σε στοιχεία της εμπορικής δραστηριότητας μιας χώρα, όπως το ΑΕΠ, επενδύσεις, και εισόδημα ανά κεφαλή. Ωστόσο άλλοι δείκτες προσπαθούν να απεικονίσουν την παγκοσμιοποίηση μιας περιοχής λαμβάνοντας υπόψιν και άλλους παράγοντες πολιτικοκοινωνικής, πολιτιστικής και περιβαλλοντολογικής φύσεως.^[20]

Δείκτης *KOF*

Ο δείκτης KOF δημιουργείται με βάση τα οικονομικά, κοινωνικά, και πολιτικά χαρακτηριστικά των χωρών.^[21]

Δείκτης παγκοσμιοποίησης
KOF (2014)

Κατάταξη	Χώρα
1	 Ιρλανδία
2	 Βέλγιο
3	 Ολλανδία
4	 Αυστρία
5	 Σιγκαπούρη
6	 Δανία
7	 Σουηδία
8	 Πορτογαλία
9	 Ουγγαρία
10	 Φινλανδία

Δείκτης περιοδικού *Foreign Policy*

Ο δείκτης A.T. Kearney/Foreign Policy στηρίζεται σε παρόμοια κριτήρια με τον KOF.^[22]

Δείκτης παγκοσμιοποίησης

Κατάταξη	Χώρα
1	 Σιγκαπούρη
2	 Ελβετία
3	 Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
4	 Ιρλανδία
5	 Δανία
6	 Καναδάς
7	 Ολλανδία
8	 Αυστραλία
9	 Αυστρία
10	 Σουηδία

Δείκτης *The Good Country*

Ο δείκτης αυτός στηρίζεται στη σύνθετη ανάλυση 35 παραμέτρων οι τιμές των οποίων προέρχονται από τα Ηνωμένα Έθνη. Από τον συνδυασμό των μετρήσεων αυτών προκύπτει ένα κοινό μέτρο βάσει του οποίου γίνεται η κατάταξη των διαφόρων χωρών ως προς τους τομείς *Επιστήμη και Τεχνολογία, Πολιτισμός, Παγκόσμια Ειρήνη και Ασφάλεια, Παγκόσμια Τάξη, Πλανήτης και Κλίμα, Ευδαιμονία και Ισότητα, Υγεία και Ευεξία*.

Κατάταξη (2014)	Χώρα ή περιοχή
1	 Ιρλανδία
2	 Φινλανδία
3	 Ελβετία
4	 Ολλανδία
5	 Νέα Ζηλανδία
6	 Σουηδία
7	 Ηνωμένο Βασίλειο
8	 Νορβηγία
9	 Δανία
10	 Βέλγιο

Δείκτης Global Enabling Trade

Στον δείκτη αυτόν μετρώνται οι παράγοντες, πολιτικές και υπηρεσίες οι οποίες ρυθμίζουν το εμπόριο αγαθών προς το εξωτερικό. Αποτελείται από 4 μέρη, την *πρόσβαση στις αγορές, διαχείριση των συνόρων, μεταφορές και τηλεπικοινωνιακές υποδομές, και επιχειρηματικό περιβάλλον*.

Δείκτης Global Enabling Trade (2010)^[23]

1. Ινδία 6,06
2. Χονγκ Κονγκ 5,70

3. Δανία 5,41
4. Σουηδία 5,41

5. Ελβετία 5,37	14. Αυστρία 5,17
6. Νέα Ζηλανδία 5,33	15. Αυστραλία 5,13
7. Νορβηγία 5,32	16. Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα 5,12
8. Καναδάς 5,29	17. Ηνωμένο Βασίλειο 5,06
9. Λουξεμβούργο 5,28	18. Χιλή 5,06
10. Ολλανδία 5,26	19. ΗΠΑ 5,03
11. Ισλανδία 5,26	20. Γαλλία 5,02
12. Φινλανδία 5,25	
13. Γερμανία 5,20	

Δείκτης Global Enabling Trade (2014)^[24]

1. Σιγκαπούρη 5,9	12. Νορβηγία 5,1
2. Χονγκ Κονγκ 5,5	13. Ιαπωνία 5,1
3. Ολλανδία 5,3	14. Καναδάς 5
4. Νέα Ζηλανδία 5,2	15. ΗΠΑ 5
5. Φινλανδία 5,2	16. Ινδία 5
6. Ηνωμένο Βασίλειο 5,2	17. Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα 5
7. Ελβετία 5,2	18. Δανία 5
8. Χιλή 5,1	19. Αυστρία 4,9
9. Σουηδία 5,1	20. Κατάρ 4,9
10. Γερμανία 5,1	21. Βέλγιο 4,9
11. Λουξεμβούργο 5,1	

Παραπομπές

1. Levitt, Theodore. *Globalization of markets*, Harvard Business Review, 1983
2. Shariff, Ismail. Global economic integration: prospects and problems. From An International Journal of Development Economics. Development Review, τόμ. 1, αρ. 2 (2003): σ. 163-178
3. PovcalNet, iResearch.worldbank.org (<http://iresearch.worldbank.org/PovcalNet/jsp/index.jsp>)
4. Michel Chossudovsky, "Global Falsehoods" (http://www.transnational.org/features/chossu_worldbank.html)
5. Guy Pfefferman, "The Eight Losers of Globalization" (<http://www.theglobalist.com/DBWeb/StoryId.aspx?StoryId=2429>)
6. David Brooks, "Good News about Poverty" (http://www.columbia.edu/~xs23/papers/worldistribution/ NYT_november_27.htm)
7. Freedom House (<http://web.archive.org/web/20000818090652/http://www.freedomhouse.org/reports/century.html>)
8. Bailey, R. (2005). (<http://reason.com/news/show/34961.html>)
9. Bailey, R. (2005). The poor may not be getting richer but they are living longer. (<http://reason.com/news/show/34961.html>)
10. Oxford Leadership Academy. (http://www.oxfordleadership.com/DataFiles/homePage/Projects/OLA_Mexico%20_Award_Oct%2020_2006.pdf)
11. ScienceDirect (http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi=B6VC6-4F02KWN-8&_user=10&_coverDate=01%2F01%2F2005&_rdoc=1&_fmt=full&_orig=browse&_cdi=5946&_sort=d&_docanchor=&_artOutline=Y&_view=c&_acct=C000050221&_version=1&_urlVersion=0&_userid=10&md5=273c9d354f2f52b3b14606a5a3b2d69f#bfn25)
12. Oxfam: Stop the dumping! (http://www.oxfam.org.uk/what_we_do/issues/trade/downloads/bp31_dumping.pdf)
13. OECD Producer Support Estimate By Country (<http://www.oecd.org/dataoecd/12/6/37002611.xls>)
14. OECD Development Aid At a Glance By Region (<http://www.oecd.org/dataoecd/59/5/37781218.pdf>)
15. Cultivating Poverty The Impact of US Cotton Subsidies on Africa (http://www.oxfam.org/en/files/pp020925_cotton.pdf/download)
16. Six Reasons to Kill Farm Subsidies and Trade Barriers (<http://www.reason.com/news/show/36207.html>)
17. Fórum Social Mundial (http://www.forumsocialmundial.org.br/index.php?cd_language=2&id_menu=
18. http://www.unhabitat.org/documents/media_centre/sowc/Featurerace.pdf

19. On Globalization, Iraq, and Middle East Studies, Noam Chomsky interviewed by Danilo Mandic (<http://www.chomsky.info/interviews/20050311.htm>)
20. Vujakovic, Petra (2010). «How to Measure Globalization? A New Globalization Index (NGI)». *Atlantic Economic Journal* **38** (2): 237. doi:10.1007/s11293-010-9217-3 (<http://dx.doi.org/10.1007%2Fs11293-010-9217-3>).
21. «KOF Index of Globalization» (<http://globalization.kof.ethz.ch/>). *ethz.ch*. The KOF Swiss Economic Institute. 2014. <http://globalization.kof.ethz.ch/>.
22. 16 October 2006 (http://www.atkearney.com/shared_res/pdf/Globalization-Index_FP_Nov-Dec-06_S.pdf). Data for the year 2006. No longer published.
23. World Economic Forum. «Rankings: Global Enabling Trade Report 2010» (<http://www.weforum.org/pdf/GETR10/GETR10-Overall-Rankings.pdf>). <http://www.weforum.org/pdf/GETR10/GETR10-Overall-Rankings.pdf>.
24. World Economic Forum. «Rankings: Global Enabling Trade Report 2014» (<http://www.weforum.org/reports/global-enabling-trade-report-2014>). <http://www.weforum.org/reports/global-enabling-trade-report-2014>.

Βιβλιογραφία

Στα αγγλικά

- Thomas L. Friedman, *The World Is Flat*. Farrar, Straus and Giroux, 2006. ISBN 0-374-29279-5
- Alex MacGillivray, *A Brief History of Globalization: the Untold Story of our Incredible Shrinking Planet*. Carroll & Graf, 2006. ISBN 0-7867-1710-6
- Manfred Steger. *Globalization: A Very Short Introduction*. Oxford University Press, 2003. ISBN 0-19-280359-X
- Joseph E. Stiglitz. *Making Globalization Work*. New York : W.W. Norton, 2006. ISBN 0-393-06122-1
- Joseph E. Stiglitz. *Globalization and Its Discontents*. New York : W.W. Norton, 2002. ISBN 0-393-32439-7

Μεταφρασμένη στα ελληνικά

- Dani Rodrik, *Το παράδοξο της παγκοσμιοποίησης, Η δημοκρατία και το μέλλον της παγκόσμιας οικονομίας* (<http://www.kritiki.gr/Rodrik/TheGlobalizationParadox>) (εκδ. Κριτική, 2012)

Εξωτερικοί σύνδεσμοι

- Globalisation shakes the world (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/6279679.stm>) BBC News
- Great Transition Initiative (<http://www.gtinitiative.org>) Εναλλακτικά σενάρια της παγκοσμιοποίησης
- *In Defense of Globalization* (<http://www.amazon.com/dp/0195170253>), του Jaqdish Bhaqwati, ISBN 0-19-517025-3
- Globalization101.org (<http://www.globalization101.org>)
- *Why Globalization Works* (<http://yalepress.yale.edu/yupbooks/book.asp?isbn=0300107773>) του Martin Wolf, ISBN 0-300-10777-3.
 - Part I: Globalization of Market Systems ([http://www.futurecasts.com/Wolf,%20Why%20Globalization%20Works%20\(I\).htm](http://www.futurecasts.com/Wolf,%20Why%20Globalization%20Works%20(I).htm))
 - Part II: Criticism of Market System Globalization ([http://www.futurecasts.com/Wolf,%20Why%20Globalization%20Works%20\(II\).htm](http://www.futurecasts.com/Wolf,%20Why%20Globalization%20Works%20(II).htm))
- Index of Globalization (<http://www.globalization-index.org/>)
- Globalism/Antiglobalism (<http://www.polyarchy.org/essays/english/globalism.html>)
- YaleGlobal Online (<http://yaleglobal.yale.edu>) - Ηλεκτρονική έκδοση του Yale Center for the Study of Globalization
- Stanford Encyclopedia of Philosophy (<http://plato.stanford.edu/entries/globalization/>)
- Scientific American Magazine (April 2006 Issue) Does Globalization Help or Hurt the World's Poor? (<http://www.sciam.com/article.cfm?chanID=sa006&articleID=0004B7FD-C4E6-1421-84E683414B7F0101>)
- "The ABCs of the Global Economy" (<http://www.dollarsandsense.org/archives/2000/0300collect.html>) από το περιοδικό Dollars & Sense
- Globalization is Good (<http://video.google.com/videoplay?docid=5633239795464137680&q=Globalization>) - ντοκιμαντέρ του Johan Norberg για τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης και τις συνέπειες της απουσίας της

- "As Jobs Leave America's Shores..." (<http://www.counterpunch.com/roberts09302006.html>)
- Globalization (http://www.cuhk.edu.hk/soc/courses/ih/globalization/lect01/e_lecture-eng-01.htm) - Support Program on Integrated Humanities
- The Causes Of Globalization (<http://citeseer.ist.psu.edu/297077.html>) (ResearchIndex)
- interKulti's Globalization Portal (<http://www.interkulti.net/Globalization/index.htm>)
- Making Globalization Work (<http://www.hindu.com/thehindu/nic/stiglitz/index.htm>) - Διάλεξη του Joseph Stiglitz που δόθηκε στο Chennai στις 4 Ιανουαρίου 2007
- A.T. Kearney/Foreign Policy Globalization Index 2006 (<http://www.atkearney.com/main.taf?p=5,4,1,127>)

Στο λήμμα αυτό έχει ενσωματωθεί κείμενο από το λήμμα *Globalization* (<https://en.wikipedia.org/wiki/Globalization>) της Αγγλικής Βικιπαίδειας, η οποία διανέμεται υπό την GNU FDL και την CC-BY-SA 3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>). (ιστορικό/συντάκτες (<http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Globalization&action=history>)).

Ανακτήθηκε από "<https://el.wikipedia.org/w/index.php?title=Παγκοσμιοποίηση&oldid=6389688>"

Κατηγορίες: Παγκοσμιοποίηση | Πολιτισμική γεωγραφία

- Τελευταία τροποποίηση 10:06, 5 Μαΐου 2017.
- Όλα τα κείμενα είναι διαθέσιμα υπό την Creative Commons Attribution-ShareAlike License· μπορεί να ισχύουν και πρόσθετοι όροι. Δείτε τους Όρους Χρήσης για λεπτομέρειες.